

ZPŮSOBY BOJOVÉ ČINNOSTI VOJSKOVÉHO LETECTVA

Bojový řád pozemního vojska stanoví zásady soudobého vševojskového boje vzhledem k novým podmínkám, které od roku 1964 nastaly v ČSLA. Jedním z nových prostředků, které pozemní vojsko dostává, je vojskové letectvo.

Vojskové letectvo se stává prostředkem velitelů frontů, vševojskových (tankových) armád, sborů a divizí. Cílem tohoto článku je pomoci vševojskovým velitelům a náčelníkům pochopit základní zásady bojového použití vojskového letectva.

Základ vojskového letectva tvoří vrtulníkové útvary a jednotky různého složení, určené k plnění úkolů v zájmu vševojskových útvarů a svazků. Útvary vojskového letectva jsou postupně vybavovány nejmodernější bojovou technikou a zbraněmi, což

jim umožňuje plnit takové úkoly, jejichž plnění jinými prostředky je nemožné, nebo není dostatečně efektivní. Vojskové letectvo je účinným prostředkem boje s tanky a jinými obrněnými cíli nepřítelů, značně zvyšuje údernou sílu, manévrovací schopnosti a mobilnost pozemního vojska.

V současné době jsou ve výzbroji vrtulníkových útvarů a jednotek vojskového letectva dopravní, dopravní bojové, bojové a spojovací vrtulníky. Jejich takticko-technická data viz *tabulku*.

Dále jsou ve výzbroji vojskového letectva různé druhy speciálních vrtulníků k zabezpečení velení a spojení, radioelektronického boje a vedení všech druhů vzdušného průzkumu.

Určení a úkoly vojskového letectva

Určením a úkoly vojskového letectva se zabývají články 31. a 45. Bojového řádu pozemního vojska ČSLA. Článek 45. uvádí: „Vojskové letectvo je prostředkem velitelů frontů, vševojskových (tankových) armád, armádních sborů a motostřeleckých (tankových) divizí. Je určeno k letecké podpoře vojsk ničením pozemních, především pohyblivých nepřátelských cílů na předním okraji a v taktické hloubce, jakož i nepřátelských vzdušných výsadek, k vysazování výsadek, zřizování minových

zátarasů, k vedení taktického vzdušného průzkumu a radioelektronického boje.“ Vojskové letectvo přitom nenahrazuje, nýbrž doplňuje činnost útvarů a svazků pozemního vojska. Tyto úkoly plní v úzké součinnosti s útvary a svazky pozemního vojska a frontového letectva.

Vojskové letectvo vyzbrojené různými typy vrtulníků můžeme rozmísťovat na polních plochách. Udržovat vrtulníkové jednotky v bojové pohotovosti je možné na neupravených plochách v blízkosti pro-

Tabulka

	Mi-2	Mi-8T	Mi-17	Mi-24 D
Osádka	1 – 2	3	3	2 – 3
Počet motorů	2	2	2	2
Výkon motoru (kW)	294	1104	1417	1640
Vzletová hmotnost				
– maximální (kg)	3550	12000	13000	11500
– normální (kg)	3550	11100	11100	10450
Rychlost (km/h)				
– maximální	180	230	250	320
– cestovní	160	205	205	260
Hmotnost nákladu				
– normální (kg)	700	3000	2000	800
– maximální (kg)		4000	4000	1500
– vnější podvěs (kg)	800	3000	3000	2000
Počet výsadkářů	7	24	24	8
Dolet (km)	260	420	500	450
Výzbroj		64 S-5	192 S-5	4 PTRS 128 S-5 1 kulomet 12,7 mm

storu bojové činnosti, což umožňuje rychlý přilet do prostoru cílů. Vrtulníky mohou přistávat na plochách omezených rozměrů v prostoru rozmístění útvarů a svazků pozemního vojska. Bojové vrtulníky ničí nepřátelské objekty v malé vzdálenosti před bojovými sestavami vlastních vojsk (při použití kulometů 100 metrů, neřízených raket 400 metrů, řízených raket 200 metrů). Vojskové letectvo je připraveno vysazovat do nepřátelského týlu živou sílu a bojovou techniku pozemního vojska ve dne i v noci za normálních i ztížených povětrnostních podmínek. Použití vojskového letectva značně zvyšuje mobilitu zabezpečených útvarů a svazků. Vrtulníky mohou působit ve dne za vodorovné dohlednosti 700–1000 metrů, při spodní základně oblačnosti 70–100 metrů, v noci za dohlednosti 1000–1500 metrů při výšce spodní základny 100–150 metrů.

Způsoby bojové činnosti útvarů a jednotek vojskového letectva

Způsobem bojové činnosti rozumíme postup použití sil a prostředků ke splnění bojového úkolu. Určuje jej nadřízený velitel nebo jej stanoví velitel v rozhodnutí. Základem volby způsobu bojové činnosti

Ráz soudobého boje a operace, různorodost úkolů a bojové vlastnosti vrtulníků podmiňují určité zásady bojového použití vojskového letectva, které je nutné při plánování a organizaci bojové činnosti respektovat. Hlavní zásady bojového použití vojskového letectva jsou tyto:

- nepřetržitá vysoká bojová pohotovost,
- použití ve vševojskovém boji a operaci podle rozhodnutí a plánu velitele armády a velitelů divizí,
- vhodná kombinace centralizovaného a decentralizovaného velení v rámci armády,
- soustřeďování hlavního úsilí na plnění nejdůležitějších úkolů na hlavním směru bojové činnosti,
- neustálá a přesná součinnost útvarů vojskového letectva s pozemním vojskem,
- překvapivost a rychlost použití.

Způsoby bojové činnosti útvarů a jednotek vojskového letectva

je počet sil vyčleněný ke splnění bojového úkolu a jejich rozdělení podle času, požadované lhůty splnění bojového úkolu a úplnosti informací o situaci nepřítele. Jednotlivé způsoby bojové činnosti dělíme:

a) podle počtu sil

- působení všemi silami,
- působení většinou sil,
- postupné působení,

b) podle lhůty plnění bojového úkolu

- vzlet ve stanovené době,
- vzlet na výzvu — z plochy rozmístění, z předem stanovených ploch a léček,
- stěh ve vzduchu,

c) podle stupně úplnosti informací o nepříteli

- úder na předem stanovené cíle,
- samostatné vyhledávání cílů (lov).

Umění velitele je v tom, aby zvolil optimální způsob bojové činnosti umožňující splnění bojového úkolu za konkrétní situace s minimální spotřebou sil.

Hlavní způsoby bojové činnosti vrtulníkového pluku bojových vrtulníků při ničení pozemních cílů jsou:

- současné údery všemi silami nebo většinou sil na předem určené objekty v nařízené době nebo na výzvu,
- postupné údery jednotkami na předem určené objekty v nařízené době,
- postupné údery jednotkami na objekty zjištěné během bojové činnosti na výzvu,
- údery roji (dvojicemi) bojových vrtulníků na nepřátelské pohyblivé cíle z léček,
- samostatné vyhledávání a ničení nepřátelských cílů roji (dvojicemi) bojových vrtulníků v určeném prostoru (lov).

Současné údery všemi silami nebo většinou sil na předem určené objekty v nařízené době vedeme v rámci letecké podpory vojsk. Hlavními objekty úderů budou tankové a mechanizované jednotky v praporečnických obranných rajónech, v opěrných bodech rot a čet. Plnění bojových úkolů v nařízené době vyplývá z nutnosti přesného časového sladění vlastní bojové činnosti a činnosti dělostřelectva a raketového vojska. V období letecké podpory, kdy je na úzkých úsecích průlomu nepřátelské obrany v krátké době soustředěna palba velkého množství prostředků, je to jediný možný způsob bojové činnosti.

Při současných úderech v nařízené době se předem vydává bojový úkol s uvedením přesné doby úderu. Přitom bojový úkol obsahuje maximum informací o objektech a situaci. Bojový úkol může velitel vrtulníkového pluku pečlivě napláňovat, zvolit optimální varianty výzbroje, trati a režim letu v několika variantách.

Zároveň však při daném způsobu bojové činnosti uplyne od obdržení bojového úkolu až do jeho splnění značná doba měřitelná hodinami. K výraznému zkrácení doby je účelnější působit všemi silami nebo vět-

šinou sil na výzvu. V tomto případě se veliteli vrtulníkového pluku při určování úkolu předávají zprávy, které postačují pro organizaci stěhu na zemi. Tento stěh může vrtulníkový pluk uskutečňovat v závislosti na stupni pohotovosti jednu až několik hodin. Bojový úkol se upřesňuje zároveň s předáním výzvy ke vzletu.

Současný úder všemi silami umožňuje vysoce účinné splnění úkolu, úspěšné překonání nepřátelské PVO vyčleněním dostatečného počtu vrtulníků do skupiny zajištění a vysokou hustotu úderu, který zpravidla vedeme z různých směrů.

Postupné údery jednotkami na předem určené objekty v nařízené době se vedou tehdy, je-li nutné dlouhodobě působit na nepřátelské objekty, jejichž plocha je známá, a také v případech, kdy síly nepostačují ke splnění úkolu jedním vzletem. Počet dostupných úderů je závislý na druhu objektu, bojovém úkolu, podmínkách jeho plnění a použitých ničivých prostředcích. Tyto údery většinou vedeme z ploch rozmístění v nestejných časových intervalech. Při postupných úderech je spotřeba sil na zabezpečení bojové činnosti značně vyšší a pravděpodobnost překonání PVO je zpravidla horší.

Postupné údery jednotkami na objekty zjištěné v průběhu bojové činnosti na výzvu uskutečňujeme ze stěhu na zemi nebo ve vzduchu. Používají se k ničení důležitých, převážně pohyblivých cílů v krátkých lhůtách. Při činnosti tímto způsobem plní bojový úkol zvlášť určené a včas připravené osádky uvedené do stěhu ve stanoveném stupni pohotovosti. Při postupných úderech na výzvu bojový úkol určujeme na období činnosti trvajících několik hodin až jeden den, a to v rozsahu postačujícím k plánování a organizaci stěhu jednotek. V bojovém úkolu uvádíme ráz objektu, prostor činnosti, výzbroj, stupně pohotovosti, úsilí a další potřebné údaje k bojovému letu, udržování součinnosti a vedení. Pro zkrácení doby od výzvy do úderu je vhodné organizovat stěh na předem stanovených plochách. Je-li nutné splnit bojový úkol ve velmi krátké době, je možné organizovat stěh ve vzduchu. Stěh ve vzduchu nebude typickým způsobem bojové činnosti vzhledem k tomu, že značně vyčerpává bojové úsilí. U vrtulníků Mi-24 D doba stěhu ve vzduchu s výzbrojí 4 PTRS a 128 neřízených raket činí při normální vzletové hmotnosti 40 minut a při maximální vzletové hmotnosti 76 minut.

Údery roji (dvojicemi) bojových vrtulníků na nepřátelské pohyblivé cíle z léček používají útvary a jednotky vojskového letectva při letecké podpoře vševojskových

svazků s cílem ničit nepřátelské obrněné cíle v nejkratší době po jejich zjištění. Léčkou rozumíme roj (dvojici) bojových vrtulníků vyčkávajících na zemi nebo ve vzduchu ve visu na nepřátelské pohyblivé objekty na směrech jejich pohybu. Plochu léčky volíme ve vzdálenosti 2 až 6 km od předpokládané plochy cílů v okamžiku, kdy vrtulníky použijí ničivé prostředky. Minimální rozměry a tvar plochy musí umožnit rozmístění vrtulníků v bezpečné vzdálenosti od sebe a od terénních překážek. Při volbě prostoru pro léčky vrtulníků je nutné zvážit možnost skrytého příletu na plochy léček a možnost skrytého střehu na zemi nebo ve vzduchu.

V průběhu leteckého doprovodu útočících vševojskových svazků v hloubce můžeme úder z léček uskutečňovat v době, kdy vojska ovládla postavení brigád prvního sledu a při odražení divizních a sborových protiztečí.

V obranné operaci vševojskové armády je možné bojové vrtulníky rozsáhle používat k úderům z léček v případě, kdy se nepříteli podaří prolomit první sled obrany divize a jeho úderné uskupení proniká do hloubky druhého sledu. V tomto období vrtulníky působící z léček mohou ničit nepřátelské čelní jednotky, zpomalovat jejich postup a bránit jim v rozšiřování pásma průlomu.

Ve střetném boji (v počátečním období) bojové vrtulníky vedou úder z léček na nepřátelské čelní jednotky a útvar, aby jim nedovolily zmocnit se výhodných čar a tím vytvořily podmínky k předejití nepříteli v rozvíjení vojsk. Před zahájením zteče hlavních sil divize mohou bojové vrtulníky vést úder z léček na rotní proudy a zpomalovat jejich postup.

Tyto způsoby bojové činnosti mají mnoho společného s obdobnými způsoby používání k ničení pozemních cílů. Taktika bojového použití vrtulníků proti vzdušným cílům je v současné době středem pozornosti vojenských odborníků. Bojové vrtulníky jsou postupně vyzbrojovány stále účinnějšími prostředky ničení vzdušných cílů včetně nejnovějších typů řízených raket.

Vrtulníky, které jsou ve střehu na plochách léček, mohou být ve vzduchu nebo na zemi se spuštěnými a v některých případech i s vypnutými motory. Úder na nepřátelské cíle mohou vést z visu nebo z dopředného letu. O volbě způsobu zteče rozhoduje velitel skupiny podle podmínek a konkrétní situace. Překvapivost úderu vyžaduje, aby vrtulníky byly na plochách léček co nejkratší dobu před použitím ničivých prostředků a aby zaujaly plochy léček skrytě.

Samostatné vyhledávání a ničení nepřátelských cílů roji (dvojicemi) bojových vrtulníků v určeném prostoru (lov) používáme k vyhledávání a bezprostřednímu ničení taktických raket, tanků, dělostřeleckých, prostředků PVO a jiných nepřátelských cílů, jejichž plocha není předem známá. Samostatného vyhledávání většinou používáme před čelem a na křídlech podporovaných svazků a útvarů pozemního vojska nebo i nad vlastním územím při ničení nepřátelských diverzních a průzkumných skupin. Velmi samostatná činnost osádek klade vysoké nároky na bojovou a psychologickou připravenost pilotů, kteří musí dobře znát prostor bojové činnosti, rychle a dovedně hodnotit situaci, umět samostatně překonávat PVO nepřítel a účinně používat ničivé prostředky.

Hlavní způsoby bojové činnosti pluku bojových vrtulníků při ničení vzdušných cílů jsou:

- zasazování jednotek do boje ze střehu ve vzduchu,
- ničení nepřátelských vrtulníků z léček,
- samostatné vyhledávání a ničení nepřátelských vrtulníků v určeném prostoru.